בס"ד

געקליבענע געדאנקען אויף די פרשה

פון פלעצקער גאון

הגאון רבי ארי' לייב צינץ זי"ע

אויף אידיש

פרשת חיי שרה
תשפ"ז
גליון ריי"ז
שנה ו'

דורך דעם וואס אברהם איז אלט געוואָרן, האט ער געקענט טרעפן פאר יצחק א פאסיגע שידוך

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. (כד, א)

רש"י זאגט, אז "בכל" איז בגימטרי' "בן", און וובאלד ער האט געהאט א זון, האט ער אים געדארפט חתונה מאכן. דארף מען פארשטיין, פארוואס דארף עס די תורה נאכאמאל דערמאנען, עס שטייט דאך שוין פריער אז יצחק איז געבוירן געווארן? און אזוי אויך, וואס פאר א שייכות האט דאס מיט "ואברהם זקן"?

קען מען עס מסביר זיין לויט וואס רש"י זאגט אנפאנג פרשת תולדות, אז די ליצני הדור האבן געזאגט אז מאבימלך נתעברה שרה, האט השי"ת געמאכט אז יצחק זאל אויסקוקן פונקט ווי אברהם, און אזוי האבן אלע מודה געווען אז יצחק איז א זון פון אברהם.

קען מען אבער זאגן, אז דאס אליינס איז נאכנישט גענוג געווען, ווייל מיט די צייט קענען מענטשן פארגעסן דערפון און ווייטער זאגן אז מאבימלך נתעברה שרה, אבער די גמרא זאגט דאך (ב"מ פז.) אז ביז אברהם איז נישט געווען קיין זקנה, און וועד עס האט געוואלט רעדן מיט אברהם האט בטעות געקענט גיין רעדן מיט יצחק, און אזוי אויך פארקערט, ווייל זיי האבן דאך אויסגעזען די זעלבע, האט אברהם אבינו געבעטן רחמים און השי"ת האט געמאכט א נס אז זיין האר זאל ווייס ווערן און אזוי איז געווארן א היכר צווישן זיי, און דאס מיינט דער פסוק מיטן זאגן "ואברהם זקן". ממילא איז שוין געווען צוויי תמיהות, איינס אז זיי קוקן אויס אייניג, און איינס אז אברהם איז אלט געווארן, וואס דאס איז דאך אויך נישט געווען קיין געווענדליכע זאך, און די גמרא זאגט דאך (חולין עה:) אז **צוויי תמיהות** געדענקען מענטשן, איז ממילא וועט שוין קיינער נישט פארגעסן אז יצחק איז אברהם'ס זון.

איז מיט דעם קען מען טייטשן דעם פסוק (לעיל כא, ז): **ותאמר** און שרה האט געזאגט **מי מלל** וועד קען זאגן און אויפווייזן **"לאברהם" היניקה בנים שרה** אז דאס קינד איז געבוירן געווארן פון אברהם און נישט ווי די ליצני הדור זאגן אז מאבימלך נתעברה שרה? דער תירוץ איז: **כי ילדתי בן "לזקניו"** ווייל נאך וואס דאס קינד איז געבוירן געווארן איז **אברהם אלט געווארן**, ממילא וועט שוין יעדער געדענקען אז אברהם האט געבוירן יצחק און נישט אבימלך.

און דאס קומט דער פסוק דא זאגן, **"ואברהם זקן"** און במילא האבן אלע געדענקט אז **וה' ברך את "אברהם" בכל**, וואס **בכל** איז בגימטרי' **בן**, און נישט ווי די ליצני הדור זאגן אז ער איז אבימלך'ס זון ח"ו, ווייל עס איז שוין געווען צוויי מילתי דתמיהי, איז יעצט האט אברהם געקענט אנהייבן אים צו זוכן א מיוחס'דיגע שידוך, ווייל עס איז געווארן איבערצייגט אז ער איז א כשר'ע קינד.

דאס פירט רש"י אויס: "ומאחר שהיה **לו** בן" אז נאכדעם וואס יעדער האט געוואוסט אז יצחק איז זיין זון, **"היה צריך להשיאו אשה"** האט ער אים שוין געקענט חתונה מאכן. און וועגן דעם איז נאר נאך וואס "ואברהם זקן", האט ער געשיקט זוכן א שידוך פאר יצחק.

איב אליעזר וואלט געוואוסט ווער עס איז רבקה'ס טאטע, וואלט געקענט זיין א חשש אז ער האט אירע שוין מקדש געווען פאר איר געבן די מתנות

ויאמר בת מי את הגידי נא לי היש בית אביך מקום לנו ללין. (כד, כג)

מען דארף פארשטיין, פארוואס וועט אליעזר האט געגעבן די מתנות פאר רבקה, האט ער איר קודם געגעבן די מתנות, און נאר נאכדעם געפרעגט בת מי את, און שפעטער וועט ער האט עס דערציילט פאר בתואל, האט ער געזאגט אז קודם האט ער געפרעגט ווער זי איז און נאכדעם האט ער איר געגעבן די מתנות? (עי' רש"י שם)

קען מען זאגן, אז אליעזר האט מורא געהאט אז זי וועט נישט וועלן נעמען די מתנות, ווייל די גמרא איז דן (קידושין נ:) בנוגע א מאן וואס שיקט א מתנה צו א פרוי, צו "חוששין לסבלונות" אדער נישט, איז תוספות מסביר אז די ספק איז, צו פון דעם וואס ער שיקט איר יעצט מתנות קען זיין א ראיה אז ער האט איר שוין פריער מקדש געווען און דערפאר שיקט איר יעצט סבלונות, און דערפאר וועט רבקה מורא האבן צו נעמען די מתנות, כדי אז שפעטער זאל מען נישט קענען מוציא לעז זיין אויף איר אז אליעזר האט איר שוין פארדעם מקדש געווען און וועגן דעם געבט ער איר מתנות.

אבער די גמרא פסק'נט (קידושין ג:) אז א קטנה האט נישט קיין יד צו מקבל זיין קידושין, און נאר איר טאטע קען מקבל זיין פאר איר די קידושין, איז דערפאר האט אליעזר נישט געפרעגט וועד איר טאטע איז נאר נאכ'ן איר געבן די מתנות, ווייל אז זי וועט זען אז ער וויסט נישט וועד איר טאטע איז, וועט זי נישט מורא האבן צו נעמען די מתנות, ווייל עס וועט נישט קענען זיין אויף איר א חשש אז ער האט איר מקדש געווען, ווייל זי אליין קען דאך נישט מקבל זיין קידושין, און איר טאטע האט דאך אויך זיכער נישט מקבל געווען די קידושין, ווייל אליעזר האט דאך ניטאמאל געוואוסט וועד איר טאטע איז.

און כדי צו מחזק זיין די ראיה אז עס איז נישט געווען קיין קידושין, האט אליעזר גלייך צוגעלייגט און געפרעגט **היש בית אביך מקום לנו "ללין"** ווייל די גמרא זאגט דאך (כתובות מח:) אז איינער וואס גייט ארין מיט זיין ארוסה צו איר אין חצר איז עס נאר אויף צו נעכטיגן און נישט לנישואין, וועגן דעם האט אליעזר בפירוש אויסגעדרוקט אז ער וויל קומען צו איר טאטנ'ס הויז **ללין** - נאר **אויף צו נעכטיגן**, און

זכות פרנס החדש נתנדב ע"י הרבני העבבד
הר"ר **אשר נאנז** הי"ו
לרגל נישואי ברתו תחי' למז"ט
זכות הפצת תורת רביט זי"ע יגן בעדו שהזיווג יעלה יפה ויזכה לבנות בית נאמן בישראל

די היילגע עמאה

ומי שישתדל בהדפסתן יהי' לו המחבר למליץ אם יהי' לו זכות



איר קענט שיקן קוויטלעך צום ציון הק' להפקד בדבר ישועה ורחמים

פאראינטרעסירטע ביטע פארבינדט אייך צום מערכת

הגליון נתנדב ע"י

הרבני הנכבד
הר"ר **יואל מיטטעלמאן** הי"ו
לרגל נישואי בנו החתן **ישכר דוב** נ"ו למז"ט

זכות הפצת תורת רבינו זי"ע
יגן בעדו שהזיווג יעלה יפה
ויזכה לבנות בית נאמן בישראל

ער האט נישט דא קיין שום כוונה פון נישואין.

אבער נאך וואס ער איז אנגעקומען צו בתואל אין שטוב און ער האט געוואלט אז זיי זאלן מסכים זיין צום שידוך, האט ער געזאגט אז ער האט איר קודם געפרעגט וואר איר טאטע איז און נאר נאכדעם האט ער איר געגעבן די מתנות, ווייל אז זיי וועלן הערן אז ער האט איר געגעבן מתנות נאכן וויסן וואר איר טאטע איז, וועלן זיי מיינען אז עס איז שוין דא א חשש פון סבלונות, און אז עס איז שוין סייווי דא אויף איר א חשש אז ער האט איר מקדש געווען, וועלן זיי זיך שוין נישט אזוי קענגשטעלן איר צו שיקן מיט אים.

אליעזר האט נישט געוואלט עסן כדי אז בתואל זאל תיכף מוזן זאגן אז ער איז מסכים צום שידוך

ויושם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי... (כד, לג)

מען קען זאגן פשט, לויט ווי עס וואלט געבראכט, אז בתואל מיט לבן האבן אריינגעלייגט אין אליעזר'ס טעלער סם המוות כדי אז ער זאל שטארבן, איז געקומען א מלאך און האט פארטוישט די טעלערס, און אזוי איז בתואל געשטארבן אנשטאט אליעזר.

קען זיין, אז אליעזר האט מרגיש געווען מיט זיין חכמה אז זיי ווילן אים פאר'סמ'ען, און אז למעשה וועט בתואל שטארבן, און ער האט חושש געווען אז נאך וואס בתואל וועט שטארבן, וועט לבן פרובירן צו מעכב זיין די שידוך, מיט א טענה אז ווייל זי איז נאך א קטנה קען זי נישט מקבל זיין קיין קידושין, אבער דער דין איז (קידושין מד:) אז א קטנה וואס איז מקבל קידושין מדעת עצמה און דערנאך איז איר טאטע מסכים דערצו, איז די קידושין חל למפרע, איז דערפאר האט ער זיך גע'עקשנ'ט צו רעדן פאר'ן עסן, ווייל ער האט געוואלט, אז נאך בעפאר וואס מען הייבט אן צו עסן און בתואל לעבט נאך, זאל בתואל שוין געבן אן הסכמה צו די שידוך, און אזוי וועלן די מתנות וואס ער האט געגעבן זיין לשם קידושין, במילא וועט זי שוין גלייך זיין מקודשת, און אזוי וועלן זיי נישט קענען אים מעכב זיין, און איר מוזן לאזן גיין צו יצחק.

און טאקע דערפאר האבן זיי אויפצומארגנס געזאגט צו אליעזר **תשב הנערה אתנו ימים או עשור** (שם פסוק נב), און נישט געפאדערט מער פון דעם, ווייל היות אז זיי האבן פארשטאנען אז די קידושין האט שוין חל געווען, האבן זיי שוין נישט געקענט בעטן מער, ווייל די משנה זאגט דאך (כתובות נז.) נותנים לבתולה י"ב חודש.

רבקה'ס געשווישטער האבן געוואלט איינשפארן נישט צו דארפן אויסשטאפירן רבקה מיט נייע קליידער און נאכדערצו אויך פארדינען אירע יעצטיגע קליידער

הנה רבקה לפניך קח ולך... תשב הנערה אתנו ימים או עשור... (כד, נא נה)

לכאורה דארף מען פארשטיין, פארוואס אין אנהייב האבן זיי אים געזאגט, **הנה רבקה לפניך קח ולך**, און אויפצומארגנס האבן זיי געזאגט תשב הנערה אתנו ימים או עשור, פארוואס האבן זיי משנה געוואלן זייער מיינונג?

קען מען זאגן, אז צוליב זייער קארגשאפט האבן זיי נישט געוואלט געבן קיין נדוניא פאר רבקה, און זיי האבן איר געוואלט שיקן צו איר חתונה מיט ליידיגע הענט, אבער סתם אזוי איר צו שיקן אן קיין בגדים האט דאך נישט געהאט קיין פשט, האבן זיי אין אנהייב געזאגט "מה' יצא הדבר... הנה רבקה לפניך קח ולך" אז מען זעט קלאר ווי דער אויבערשטער האט דאס צוגעפירט ממילא קענען זיי דאס נישט אפהאלטן אפילו איין מינוט און רבקה מוז שוין מיטגיין מיט אים! אזוי וועלן זיי איינשפאָרן אז זיי וועלן איר נישט דארפן געבן קיין בגדים וויל צוליב וואס מען דארף זיך אזוי צו יאגן, האבן זיי פשוט נישט קיין געלעגנהייט איר צו אויסשטאפירן ווי עס פאסט.

אבער נאך וואס אליעזר האט געגעבן פאר רבקה בגדים ווי עס שטייט ווייטער "ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה", האבן זיי אנגעהויבן צו זאגן "תשב הנערה אתנו ימים או עשור", אז רבקה דארף זיך נאך יא אויפהאלטן ביי זיי א יאר צייט, ווייל אזוי האבן זיי אויך געוואלט פארדינען די בגדים וואס אליעזר האט איר יעצט געגעבן, ווייל ביז א יאר ארום ווען ער וועט צוריק קומען איר נעמען וועלן דאך די קליידער וואס ער האט איר יעצט געגעבן שוין וועלן אפגענוצט, און ער וועט דאך אודאי ברענגען דעמאלטס נייע בגדים פאר רבקה, און די קליידער וואס ער האט איר יעצט געגעבן וועט בלייבן ביי זיי.

מנדב צו זיין א גליון לשבוע זוכה צו זיין להבטחת הצדיק, אדער אנטייל צו נעמען אין די הוצאות, ביטע זיך וועגן צו.
gilyonplotzk@gmail.com | plotzk.org | (929) 260-4868